

Міністерство науки і освіти України
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Кафедра теорії та практики перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Майи НІКОЛАЄВА

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стилістичні аспекти перекладу

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціалізація:	B11.041 “Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська”
Спеціальність:	B11 Філологія
Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Освітньо-професійна програма:	Переклад з англійської мови та другої іноземної українською

Робоча програма навчальної дисципліни «Стилістичні аспекти перекладу».
Одеса. ОНУ, 2025. 13 с.

Розробники: Болдирева А.Є., к.філол.н, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол № 1 від "27" серпня 2025 р.

Завідувач кафедри О. Гринько (Ольга ГРИНЬКО)

Погоджено з гарантом ОП Анжела Болдирева (Анжела БОЛДИРЕВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від "28" серпня 2025 р.

Голова НМК Олена Григорович (Олена ГРИГОРОВИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії і практики перекладу

Протокол № ____ від. " ____ " ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії і практики перекладу

Протокол № ____ від. " ____ " ____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів – 3 Годин – 90 Змістових модулів – 1	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Обов'язкова	
	Спеціальність: В11 Філологія		
	Спеціалізація: В 11.041. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Стилістичні аспекти перекладу» входить до циклу лінгвістичних дисциплін, що формують лінгвістичну базу перекладача. Дана програма становить собою стислий курс порівняльної стилістики англійської та української мов. У цьому курсі викладені основні положення нормативної стилістики англійської та української мов та порівнюються системи англійської та української мов, зокрема їх стилістичні засоби виразності. Крім того значну увагу приділено особливостям передачі стилістичних засобів у мові перекладу.

Основною **метою** даної програми є формування загальних та фахових компетентностей у студентів, поглиблення їх теоретичної бази та вироблення навичок перекладацького й стилістичного аналізу різножанрових текстів. Основна мета обумовлює вирішення наступних **завдань**: ознайомлення студентів з теоретичними засадами порівняльної стилістики; аналіз стилістичних засобів виразності англійської та української мов на всіх мовних рівнях; вироблення у студентів практичних навичок порівняння оригінального та перекладного текстів, перекладацького аналізу цих текстів з точки зору вживання в них стилістичних прийомів та особливостей їх перекладу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 14 Здатність дотримуватися принципів академічної доброчесності в навчальній, науковій і професійній діяльності, зокрема під час використання джерел, даних, цифрових технологій і засобів штучного інтелекту, усвідомлюючи етичну відповідальність за достовірність, авторство та вплив результатів досліджень.

Фахові компетентності:

ФК 1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК 6 Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК 7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату комунікації та перекладу.

ФК 9 Здатність вільно застосовувати всі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) як інструменти професійної комунікації та перекладу в різних ситуаціях міжмовної взаємодії.

Програмні результати навчання:

ПРН 1 Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 4 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 6 Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8 Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10 Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формувати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14 Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15 Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв’язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 18 Демонструвати здатність здійснювати письмовий і усний переклад текстів різних жанрів з урахуванням вимог комунікативної ситуації та з використанням технічних засобів та сучасних перекладацьких технологій.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- стилістичні засоби виразності англійської та української мов на всіх мовних рівнях;
- основні способи передачі стилістичних прийомів при перекладі.

вміти:

- визначати спосіб передачі відповідного стилістичного прийому мовою перекладу;
- проводити перекладацький аналіз тексту на стилістичному рівні;
- обґрунтовувати доцільність перекладацького рішення у процесі перекладу.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Порівняльний аналіз стилістичних засобів в англійській та українській мовах і шляхи їх перекладу

Тема 1. Фоно-графічний та морфологічний рівні стилістичного аналізу.

Тема 2. Лексичний рівень стилістичного аналізу.

Тема 3. Синтаксичний рівень стилістичного аналізу.

Тема 4. Лексико-синтаксичний рівень стилістичного аналізу.

Тема 5. Стилiстична диференціяція лексики.

Тема 6. Переклад стилістичних засобів: загальні положення.

Тема 7. Переклад фоно-графічних засобів (звуконаслідування, графон).

Тема 8. Переклад лексичних стилістичних засобів (метафора, метонімія, епітет).

Тема 9. Переклад лексико-синтаксичних стилістичних засобів (порівняння).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	сам. роб		л	п	лаб	сам.роб

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Порівняльний аналіз стилістичних засобів в англійській та українській мовах і шляхи їх перекладу										
Тема 1. Фоно-графічний та морфологічний рівні стилістичного аналізу.	5	1			4	7	1			6
Тема 2. Лексичний рівень стилістичного аналізу.	14	2			12	11	1			10
Тема 3. Синтаксичний рівень стилістичного аналізу.	8	2			6	5	1			4
Тема 4. Лексико-синтаксичний рівень стилістичного аналізу.	10	2			8	7	1			6
Тема 5. Стилiстична диференцiацiя лексики.	5	1			4	4				4
Тема 6. Переклад стилістичних засобів: загальні положення.	8	2			6	12	2			10
Тема 7. Переклад фоно-графічних засобів (звуконаслідування, графон).	8	2	2		4	8				8
Тема 8. Переклад лексичних стилістичних засобів (метафора, метонімія, епітет).	20	2	8		10	20		2		18
Тема 9. Переклад лексико-синтаксичних стилістичних засобів (порівняння).	12	2	4		6	16		2		14
Разом за змістовим модулем	90	16	14		60	90	6	4		80

Усього годин	90	16	14		60	90	6	4		80
---------------------	-----------	-----------	-----------	--	-----------	-----------	----------	----------	--	-----------

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

Змістовий модуль 1. Порівняльний аналіз стилістичних засобів в англійській та українській мовах і шляхи їх перекладу

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 7. Переклад фоно-графічних засобів (звуконаслідування, графон).	2	
2	Тема 8. Переклад лексичних стилістичних засобів (метафора, метонімія, епітет).	8	2
3	Тема 9. Переклад лексико-синтаксичних стилістичних засобів (порівняння).	4	2
	Разом	14	4

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

Змістовий модуль 1. Порівняльний аналіз стилістичних засобів в англійській та українській мовах і шляхи їх перекладу

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Тема 1. Фоно-графічний та морфологічний рівні стилістичного аналізу. Знайти ілюстративні приклади стилістичних засобів на фоно-графічному рівні в англійській та українській мовах.	4	6
2	Тема 2. Лексичний рівень стилістичного аналізу. Знайти ілюстративні приклади стилістичних засобів на лексичному рівні в англійській та українській мовах.	12	10
3	Тема 3. Синтаксичний рівень стилістичного аналізу.	6	4
4	Тема 4. Лексико-синтаксичний рівень стилістичного аналізу. Знайти ілюстративні приклади стилістичних засобів на лексико-синтаксичному рівні в англійській та українській мовах.	8	6
5	Тема 5. Стилiстична диференцiацiя лексики. Підготувати доповідь за темою.	4	4

6	Тема 6. Переклад стилістичних засобів: загальні положення. Підготувати презентацію обраного стилістичного прийому в аспекті його перекладу.	6	10
7	Тема 7. Переклад фоно-графічних засобів (звуконаслідування, графон). Підготуватися до заняття, виконати тренувальні вправи.	4	8
8	Тема 8. Переклад лексичних стилістичних засобів (метафора, метонімія, епітет). Підготуватися до заняття, виконати тренувальні вправи.	10	18
9	Тема 9. Переклад лексико-синтаксичних стилістичних засобів (порівняння). Підготуватися до заняття, виконати тренувальні вправи.	6	14
	Усього	60	80

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

<i>Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання</i>	<i>Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)</i>
Курс Translation Career Course https://www.udemy.com/course/translation-career-course/ Курс: How to succeed as a Freelance Translator (plus AI lessons) https://www.udemy.com/course/how-to-be-a-successful-freelance-translator/	Самостійна робота, ЗМ I, тема №6.

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: пояснення, бесіда.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів самостійної роботи.

Практичні: постановка й обговорення проблемних питань, робота з основною і додатковою літературою, робота в мережі Інтернет, дискусія, виконання самостійних та аудиторних тренувальних завдань.

10. Методи контролю і критерії оцінювання результатів навчання

Усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінка завдань самостійної роботи, оцінювання презентацій.

Контроль засвоєння змісту курсу здійснюється наступним чином:

1) поточний контроль: за темами 7,8,9 передбачені письмові контрольні роботи

2) підсумковий контроль: наприкінці семестру передбачена фінальна письмова контрольна робота.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Визначення
		для заліку	
90–100	A	зараховано	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85–89	B		Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C		Здобувач припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D		Здобувач припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E		Здобувач припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Здобувач продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для підсумкового контролю

Визначте спосіб перекладу відповідного стилістичного прийому у наступних реченнях

1. The streets were not well lighted during the brownout.

Вночі під час зменшення освітлення вулиці були погано освітлені.

зміна стилістичного прийому

описовий переклад

трансметафоризація

еквівалентний переклад

2. It was a purple moment in my life.

Це був визначний момент у моєму житті.

зміна стилістичного прийому

описовий переклад

трансметафоризація

еквівалентний переклад

3. She claims he ratted on their divorce settlement.

Вона заявила, що він порушив їхню угоду про розлучення.

зміна стилістичного прийому

еквівалентний переклад

трансметафоризація

описовий переклад

4. a wisp of a man

кволий чоловік

структурна зміна епітету

семантична зміна епітету

структурно-семантична зміна епітету

описовий переклад

5. She couldn't trust completely this kitten of a woman.

Вона не могла повністю довіритися цій підлабузниці.

структурна зміна епітету

семантична зміна епітету

структурно-семантична зміна епітету

описовий переклад

6. shotgun reconciliation

вимушене примирення

структурна зміна епітету

семантична зміна епітету

структурно-семантична зміна епітету

описовий переклад

7. сидіти як на вогні

be on pin and needles

еквівалентний переклад

аналоговий переклад

калькування
комбінований переклад

8. мудрий як Соломон

as wise as an owl

as wise as Solomon

еквівалентний переклад

аналоговий переклад

калькування

комбінований переклад

9. Йому зараз важко доводиться. Б'ється як риба об лід.

He is in a stew. He struggles desperately.

еквівалентний переклад

аналоговий переклад

описовий переклад

комбінований переклад

10. Hot as hell daytimes, cold as hell nights. -

Вдень жарища пекельна, вночі пекельний холод.

зміна стилістичного прийому

описовий переклад

калькування

зміна образу

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль			Підсумковий контроль	Сума балів
Т 7	Т 8	Т 9	25	100
10	45	20		

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Болдирева А.Є. Робоча програма навчальної дисципліни «Стилістичні аспекти перекладу» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності: В11 Філологія, спеціалізації В11.041 “Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська”, Освітньо-професійна програма: Переклад з англійської мови та другої іноземної українською, 2025. 13с. URL: <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdzily/translate/kaf-theory-praktice-translate-silabusi>

2. Болдирева А.Є. Силабус навчальної дисципліни «Стилістичні аспекти перекладу» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності: В11 Філологія, спеціалізації В11.041 “Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська”, Освітньо-професійна програма: Переклад з англійської мови та другої іноземної українською, 2025. 4с. URL: <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/rgf/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdzily/translate/kaf-theory-praktice-translate-silabusi>

14. Рекомендована література

Основна

1. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Практикум. Вінниця: Нова Книга, 2011. 328 с.
2. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську. Вінниця: Нова Книга, 2003. 608 с.
3. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 464 с.
4. Kukharenko V.A. A Book of Practice in Stylistics. Вінниця: Нова книга, 2000. 160 с.

Додаткова

1. Болдирева А.Є. Переклад каламбуру як засобу створення гумористичного ефекту: до постановки проблеми. Записки з романо-германської філології. Одеса: КП ОМД, 2016, вип. 2 (37). С. 11– 19. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zrgf_2016_2_4
2. Болдирева А.Є. Переклад авторських порівнянь в творах П.Г. Вудхауза. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: зб. наук. праць / МОН, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. К.: Логос. 2018, вип. 32. С. 13 – 24. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=psptkl_2017_32_3
3. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова Книга, 2008. 248 с.
4. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилiстика української мови. Підручник. К: Вища школа, 2003. 462 с.
5. Bell R. Translation and Translating. Theory and Practice. London/New York: Longman, 1991. 298 p. URL: www.academia.edu

15. Інформаційні ресурси

1. <https://www.britannica.com/science/stylistics>
2. <https://www.britannica.com/science/linguistics/Other-relationships#ref411934>
3. www.researchgate.net
4. <https://translationjournal.net>